

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Дмитренко А.В., д.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

м. Полтава

Економічна безпека – це сукупність умов і факторів, що забезпечують незалежність національної економіки, її стабільність і стійкість, здатність до постійного відновлення і самовдосконалення [2].

Економічна безпека органічно включена в систему державної безпеки. Як показує світовий досвід, забезпечення економічної безпеки - це гарантія незалежності країни, умова стабільності й ефективності життєдіяльності суспільства, досягнення успіху. Тому забезпечення економічної безпеки належить до числа найважливіших національних пріоритетів.

Крім численних задач, розв'язуваних у рамках цивільного суспільства і ринкової економіки, існують проблеми, що відносяться до виняткової прерогативи держави. Ніхто інший, крім держави, їх просто не може вирішити. До числа таких проблем відноситься і забезпечення економічної безпеки країни.

Ключова функція держави полягає в тому, щоб забезпечити стабільність суспільства, його самозбереження і розвиток, відбити можливі погрози безпеці країни [1].

Забезпечення економічної безпеки - завдання по самій своїй сутності довгострокове і стратегічне.

Розробка програми першочергових заходів для забезпечення економічної безпеки країни і практичних кроків у цьому напрямку повинні спиратися на чітке усвідомлення сучасних загроз [3, С.197-202]

1. Руйнування науково-технічного потенціалу. Серйозну і дуже реальну погрозу економічній безпеці країни представляють згортання фундаментальних досліджень, розпад науково-дослідних колективів і конструкторських бюро світового класу, різке скорочення замовлень на цілком конкурентоздатну продукцію. Не менш серйозною небезпекою є відхід висококваліфікованих фахівців і робітників зі сфери своєї професійної діяльності в сектори економіки, які виявились більш престижними і високооплачуваними.

2. Ріст безробіття й ослаблення трудової мотивації. Ріст безробіття, негативний сам по собі, викликає особливу тривогу тоді, коли безробіття здобуває масовий і застійний характер. Безробіття збільшує навантаження на зайнятих. За масове безробіття приходиться розплачуватися усім у першу чергу зниженням рівня життя, тому що на підвищення продуктивності праці розраховувати не приходиться. Нарешті, безробіття згодом неминуче веде до втрати кваліфікації і трудових навичок, що знову таки завдає серйозної шкоди економіці.

3. Істотне збільшення зовнішнього боргу. В умовах наростаючої економічної кризи і штучного стримування ділової й інвестиційної активності усе більше використовується зовнішнє запозичення. Воно може стати і потужним важелем підйому економіки, її технічного переозброєння, підвищення конкурентоздатності виробленої продукції. Усе питання в цільовому використанні позик і в масштабах державного боргу.

4. Криміналізація економіки. В останні роки різко погіршується криміногенна ситуація в економічній сфері, що уже сьогодні становить реальну небезпеку. Криміналізація охопила практично всі області господарського життя – відносини власності, фінансову і банківську діяльність, виробництво, торгівлю і послуги, зовнішньоекономічні відносини.

Підкреслюємо базисну роль економіки, тому що виробництво, розподіл і споживання матеріальних благ первинні для кожної з них, визначають життєдіяльність і життєздатність суспільства.

Економічна безпека забезпечується як чисто економічними методами, так і засобами неекономічного характеру:

- політичними;
- військовими й іншими, включаючи захист секретів.

У свою чергу, варто підкреслити, що безпека в суміжних позаекономічних сферах забезпечується не тільки специфічними для них методами, але значною мірою й економічними засобами, у тому числі завжди з залученням грошових і інших ресурсів економічного характеру.

Хоча проблеми економічної безпеки повинні розглядатися переважно в рамках економічних процесів, глибокі катастрофічні наслідки виявляються і в позаекономічній сфері. Найбільшу небезпеку представляють політичні потрясіння в суспільстві через невдоволення мас своїм економічним становищем, а також викликані економічними причинами прямі великомасштабні руйнування виробничого потенціалу, соціальної інфраструктури і природного середовища.

Економічна безпека країни сьогодні висунулася в число проблем, що залучають пильну увагу фахівців усілякого профілю, що працюють у сферах економіки, політики, міжнародних відносин. Найбільш вагомі її прояви зв'язані з наростаючими хвилями економічної злочинності, що перетворилася в предмет комплексного міждисциплінарного наукового аналізу.

Таким чином, концепція економічної безпеки країни повинна ґрунтуватися на обліку всього розмаїття факторів, включаючи її головний елемент – ріст ефективності економіки. Виходячи з цього можна сказати, що економічна безпека являє собою сукупність внутрішніх і зовнішніх умов, сприяючих ефективному динамічному росту національної економіки, її здатності задовольняти потреби суспільства, держави, індивіда, забезпечувати конкурентоздатність на зовнішніх ринках, що гарантує захист від різного роду загроз і втрат.

Література:

1. Концепція (основи державної політики) національної безпеки України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin> (Дата звернення: 06.01.2021р.).
2. Сосновська І.М. Поняття та значення економічної безпеки виробничо-господарської діяльності підприємств / І.М. Сосновська. *Ефективна економіка*. 2015. № 9. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4303> (Дата звернення: 06.01.2021р.).
3. Паліга Н. Б., Світлична Ю.В. Шляхи запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам економічній безпеці промислового підприємства. *Економіка промисловості*. 2011. № 1. С.197-202.